

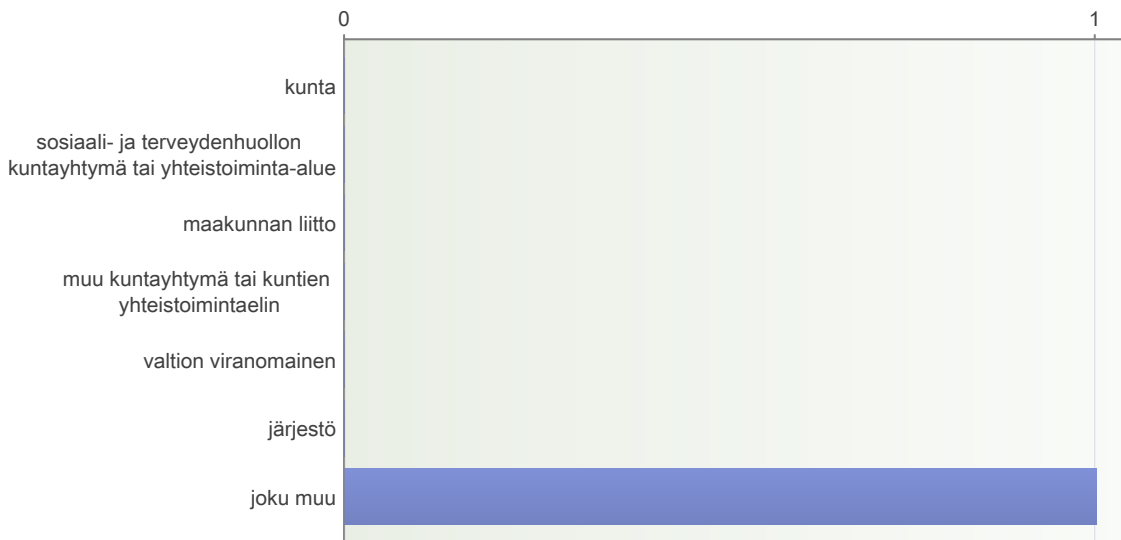
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue - Finlands Socialdemokratiska Partiet r.p.	Lyyli Raatikainen	pirjo.aljarvi@sdp.fi	26.10.2016	puoluehallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: joku muu

- puolue

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaisuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen nyt esitetyllä mallilla ei tule onnistumaan. Esitetty malli julkisen palvelutuotannon pakkoyhtiöittämisestä ja julkisen asettamista täyteen kilpailuun yksityisen palvelun kanssa ei edistä kestävästi palvelujen yhdenvertaista saatavuutta. Myöskään esitykseen keskeisesti sisältyvä uuden hallintotason luominen ja verotus- omaisuus yms. muutokset eivät ole ratkaisu terveys- ja hyvinvointieroihin. Keskeinen keino hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseen on sosiaali- ja terveyspalvelujen integroiminen, mutta esitetty malli kuitenkin pirstaloi palvelut lukuisten eri tuottajien vastuulle. Esitys korostaa tuottajien vastuuta palveluiden integroinnista, mutta jättää kuitenkin auki sen käytännön toteuttamisen. Maakuntien rooli sote-palveluiden järjestäjänä ja mahdollisuudet tosiasiallisesti vaikuttaa palveluiden yhdenvertaiseen saatavuuteen on toisaalta jätetty hyvin ohueksi. Esitetty malli vaikeuttaa paikallisia mahdollisuuksia torjua terveyseroja ja syrjäytymistä, kun niiden palvelukokonaisuudet hajotetaan.

Hyvinvointi- ja terveyserot ovat pitkälti sosioekonomisten ryhmien välisiä eroja. Asiantuntija-arvioiden mukaan esitetty sote-malli voi lisätä kustannuksia. Samaan aikaan mallille on asetettu huomattava, 3 miljardin säästötavoite (kustannuskasvun taittaminen). Kustannusten pienentäminen ei voi nähdäksemme toteutua ilman asiakasmaksujen nousua ja/tai palveluvalikoiman karsimista. Jos näin käy, hyvinvointi- ja terveyserot tulevat entisestään lisääntymään ja esim. yksityisten terveysvakuutusten määrä tulee kasvamaan.

Merkittävä osa terveydestä ja hyvinvoinnista tuotetaan sote-sektorin ulkopuolella. Jos sote-palvelutuotanto ja osaaminen olennaisesti siirtyvät yksityisten palvelutuottajien tehtäväksi, vaarana on myös kunnissa poikkihallinnollisesti tehtävän ennaltaehkäisevän työn heikentyminen. Myös tällainen kehitys kasvattaisi hyvinvointi- ja terveyseroja.

Muutettavaa:

Julkisesti rahoitettuja sosiaali- ja terveyspalveluita ei saa uudistuksen varjossa heikentää. Tavoitteena sote-uudistuksessa tulee edelleenkin olla terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen, perustason palveluiden vahvistaminen ja vaikuttavuuden parantaminen.

Hallituksen tulee luopua julkisten palveluiden pakkoyhtiöittämisestä, turvata julkisen palvelutuotannon ensisijaisuus ja kehittää suunnitelmallisesti ja hallitusti valinnanvapauden lisäämistä ja yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutuotannon parempaa hyödyntämistä. Myös kunnille pitää voida antaa tuotantomahdollisuus, jos niin päätetään maakuntatasolla.

Kaupunkiseutujen resurssit, voimavarat ja erityispiirteet on otettava huomioon.

Ks. myös vastaus kysymykseen 44.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Hallituksen ajama palvelutuotannon valinnanvapausmalli on nyt aiheuttamassa suuren haasteen kustannusten hillinnälle. Asiantuntija-arvioiden mukaan säästöä ei voida saavuttaa ilman että palveluiden saatavuutta rajataan tai asiakasmaksuja nostetaan.

Kustannusten hillitsemiseen olennaisesti liittyvä integraatiotavoite on esityksessä hajoamassa toisaalta lukuisten eri palvelutuottajien ja toisaalta järjestämistä vastaiselle maakunnalle, jonka pitää kilpailuttaa kaikki perustason ja monet erityistason palvelunsa. Maakunnan on lisäksi joka tapauksessa varauduttava palveluiden tuottamiseen ja ylläpidettävä tätä varten osaamista ja henkilöstöä.

On myös hyvin ongelmallista ylipäättään arvioida integraation käytännön toteutumista, kun valinnanvapauteen liittyvästä kokonaisuudesta ei ole tarkempaa tietoa, myöskään 10.10. julkaistun alustavan virkamiesvalmistelun jälkeen. Vaarana on, että palvelutuottajat joutuvat ylläpitämään ylikapasiteettia. Tämä tarkoittaa paitsi tehottomuutta, myös lisääntyviä pätkätöitä, nollatöitä ja varalla oloa.

Kilpailuasetelma lisää erilaisia liiketoiminnan kustannuksia. Esim. tuottajien markkinointikustannukset ja toisaalta markkinoinnin valvonta lisäävät kuluja. Markkinalogiikkaan liittyy olennaisesti voitto – perustava kysymys onkin, tuleeko julkisesti verovaroin tuotetulla palvelulla tuottaa voittoa yksityiselle yritykselle.

Esitettyyn sote-malliin sisältyy myös mekaaninen kustannusten kasvun leikkuri, joka sopii mielestämme hyvin huonosti näin isoon ja vaikeasti ennustettavissa olevaan uudistukseen. On olennaista, että kansalaiset saavat leikkurista huolimatta perustuslaisia jokaiselle turvatut sosiaali- ja terveyspalvelut. Ne tulee järjestää viime kädessä kustannuksista riippumatta. Talouden tasapainon määrittäminen julkisen talouden suunnitelmassa tai muuallakaan ei ole eikä voikaan olla pitävää johtuen nimenomaan kansalaisten oikeuksista hoitoon ja hoivaan. Hallituksen esittämä järjestämisen rakenne on nyt selkeämpi kuin syksyllä 2015 esitetty malli. Kuitenkin maakuntien suureen määrään liittyvä haaste säilyy edelleen, mm. rajoittaen mahdollisuuksia tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Ei toteudu. Perustettaviin maakuntiin ei ole tulossa aitoa itsehallintoa. Maakunnilla ei tulisi olemaan verotusoikeutta, vaan maakuntien talous perustuisi miltei kokonaan valtion maakunnalle osoittamaan rahoitukseen. Itsehallinto rajoittavat myös maakunnan erittäin rajoitettu oikeus päättää hallinnostaan ja palvelujen tuotantotavasta. Lisäksi järjestämislakiin sisältyy valtioneuvoston ja ministeriön laajat, avoimet ja tulkinnanvaraiset toimivaltuudet ohjata maakunnan operatiivista toimintaa ja päätöksentekoa. Onkin selvää, että tehtävien siirtyessä kunnilta maakunnille tehtävien itsehallinnollinen ohjaus heikkenee ratkaisevasti. Maakuntien päätösvallan kapeus suhteessa suorilla vaaleilla valittuun valtuustoon muodostaa jo lähtökohtaisesti legitimiteettiongelman demokratian näkökulmasta. Vaaleilla valitut maakuntapäätäjät tulevat olemaan vahvassa valtion (ministeriöiden virkamiesten) ohjauksessa. Demokratia vaatii toteutuakseen vahvan itsehallinnon.

Toisena ongelmana demokraattisen päätöksenteon kannalta esitettyssä maakuntamallissa on tilaajan ja tuottajan eriyttämisen myötä tuottajaorganisaatioihin tuleva linjaus siitä, että palvelukeskuksien ja perustettavien tuottajayhtiöiden hallituksissa voi olla päättäjinä vain hallitusammattilaisia. Niistä on suljettu kokonaan pois demokraattisesti valitut luottamushenkilöt. Toimiminen tuottajayhtiön tai palvelukeskuksen hallituksen jäsenenä poistaa maakuntalain pykälien 67 ja 68 mukaan henkilön vaalikelpoisuuden maakuntavaltuustoon tai -hallitukseen. Hallituksen kaavailema yhtiöpohjainen sote-järjestelmä sisältää vakavan demokratiavajeen.

Tilaaja - tuottaja mallista on muissa Pohjoismaissa ja Suomen kuntasektorilla käytännössä jo luovuttu sen osoittauduttua toimimattomaksi ratkaisuksi toiminnan tehostamiseen. On erikoista, että hallitus tuo esille uudelleen tämän jo vanhanaikaiseksi koetun toimintamallin.

Aito itsehallinto edellyttää vaaleja ja verotusoikeutta sekä päätösvaltaa järjestää yleisiä tehtäviä. Aito itsehallinto olisi mahdollista toteuttaa, jos maakunnat perustettaisiin kuntalain pohjalta. Nyt itsehallinnon perustuntomerkeistä täyttyy vain vaaleilla valittu valtuusto, jonka toimivalta kuitenkin rajattu. Näin ollen itsehallinto ei täytä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjaa, johon Suomi on sitoutunut.

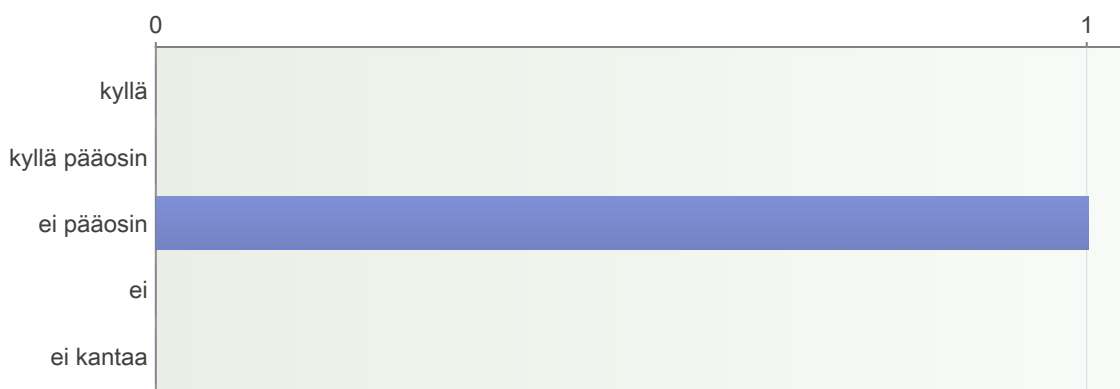
Uudistuksesta ei ole tehty riittävästi kielellisten vaikutusten arviointia.

Ruotsinkielisen väestön osuus jää Pohjanmaata lukuun ottamatta hyvin pieneksi kaksikielisissä maakunnissa, mikä vähentää ruotsinkielisen väestön vaikutusmahdollisuuksia huomattavasti nykyiseen verrattuna.

Kielivähemmistön edustus tulee turvata kaksikielisissä maakunnissa ja vähemmistökielen vaikuttamiselimelle on annettava todelliset vaikuttamismahdollisuudet.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

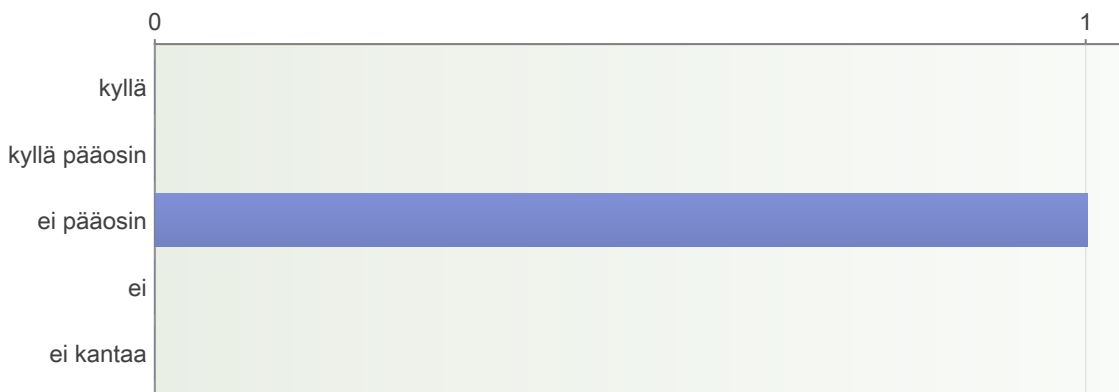

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntalailla ollaan luomassa Suomeen uudenlainen oikeushenkilö. Tähän liittyy hankalia, myös perustuslaillisia kysymyksiä. Mikäli uusi oikeushenkilö perustetaan tavallisella lainsäädännöllä ilman perustuslakikäsittelyä, se voidaan tarvittaessa myös tavallisella lainsäädännöllä purkaa. Tämä olisi ongelmallista kansalaisten yhdenvertaisuuden ja yleisen oikeusturvan kannalta. Näkemyksemme mukaan järjestämisvastuullinen alueellinen toimija tulisi perustaa kuntalain pohjalta aluekuntana. Kuntalain pohjalta muodostettuna aluekuntien henkilöstö-, kiinteistö-, ja eläkevastuut olisi helpompi siirtää kunnilta alueellisille toimijoille olemassa olevien säädösten mukaisesti samalla tavalla kuin ne jo nyt voivat siirtyä kunnalta toiselle ja kunnalta kuntayhtymälle. Tämä myös poistaisi tarpeen valtakunnallisten yhtiöiden perustamiseen. Myös alueiden rahoitus ja investoinnit toteutuisivat paremmin toimittaessa kuntalain pohjalta.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

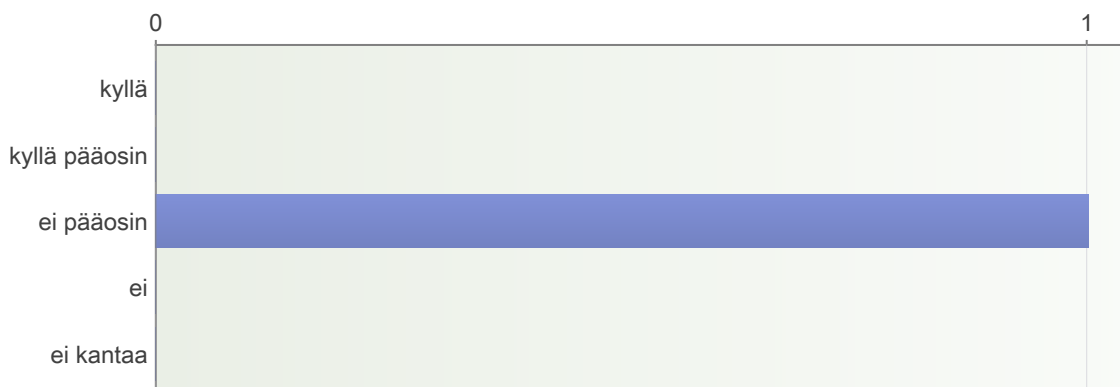

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien tehtäväkenttä on erittäin laaja etenkin huomioiden äärimmäisen tiukan aikataulun, jonka puitteissa uudet organisaatiot pitäisi saada rakennettua. Sosiaali- ja terveystalouden uudistus olisi pitänyt tehdä ensin. Tällöinkin uudistuksessa olisi voitu edetä vaiheittain hyödyntämällä mm. olemassa olevia rakenteita ja erilaisia kokeiluja. Maakuntien muut mahdolliset tehtävät pitäisi katsoa myöhemmin. Maakuntatason toimijan ja kunnan välille olisi tullut jättää harkintavaltaa siinä, mitä soten ulkopuolisia tehtäviä – esim. työllisyyden hoito – siirretään maakunnalle. Maakuntien resurssit vaihtelevat voimakkaasti eri puolilla maata. Maakuntatasolla pitää voida päättää, otetaanko palvelutuottajiksi myös alueen joku/joitakin kuntia. Näin voidaan paremmin varmistaa sote-palvelujen yhteys muuhun palvelutuotantoon, kuten asumiseen, yhdyskuntarakenteeseen, kulttuuriin, liikuntaan, opetukseen, nuorisotoimeen ym.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

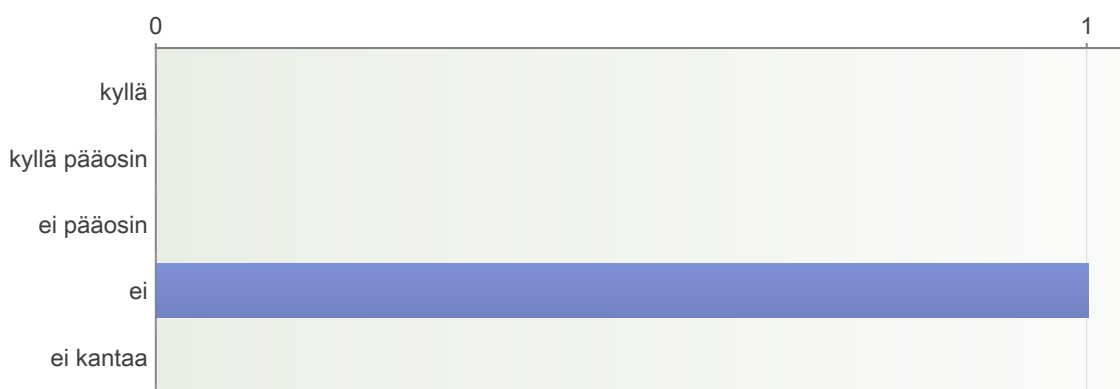

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Asukkaan demokraattisina oikeuksina maakuntahallinnossa ovat äänioikeus sekä oikeus asettua ehdokkaaksi maakuntavaalissa, sekä äänioikeus maakunnallisessa kansanäänestyksessä. Lisäksi asukkaalla on oikeus tehdä aloitteita maakuntaa koskevissa asioissa. Käytännössä päätöksenteko lähipalveluista karkaa kauemmas ihmisestä. Aiemmin läheistä terveysasemaa koskevista asioista on ollut helppo ottaa yhteyttä läheiseen kuntapäättäjään. Jatkossa voi olla hankalampaa löytää henkilöä, joka vastaisi palveluista. Hyvinvointipalvelujen tuottaminen ollaan siirtämässä palvelulaitokseen ja yhtiöihin, joiden hallinnosta on rajattu pois demokraattisesti valitut luottamushenkilöt, jotka vastaisivat päätöksistä suoraan alueen ihmisille. Näin ollen niiden päätöksenteko ei ole suoraan yhteydessä kansalaisiin. Ihminen tulee nostaa palvelutuotannon keskiöön. Palvelujen käyttäjät on otettava mukaan jo palvelujen suunnitteluvaiheessa. Kunnissa jo nyt kehitetyt hyvät käytännöt osallisuuden edistämiseen, kuten asiakasraadit ym. on otettava laajasti käyttöön ja uusia palautekanavia tulee kehittää. Niistä on tuotettava avointa tietoa päätöksentekijöiden käyttöön. Eri toimintayksiköiden palautteenantokäytäntöjä on kehitettävä ja saatu palaute on hyödynnettävä järjestelmällisesti toiminnan kehittämisessä. Myös kansalaisjärjestöt on otettava mukaan tiiviiseen yhteistyöhön päätöksenteossa.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

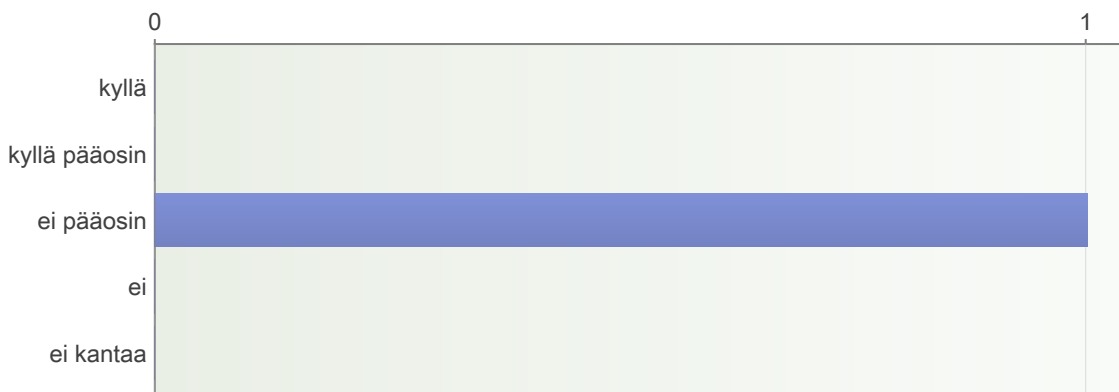

Avoimet vastaukset: ei

- Jos – kuten SDP esittää – julkista tuotantoa ei pakkoyhtiöitetä, ei ole myöskään tarvetta erilliselle palvelulaitokselle.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

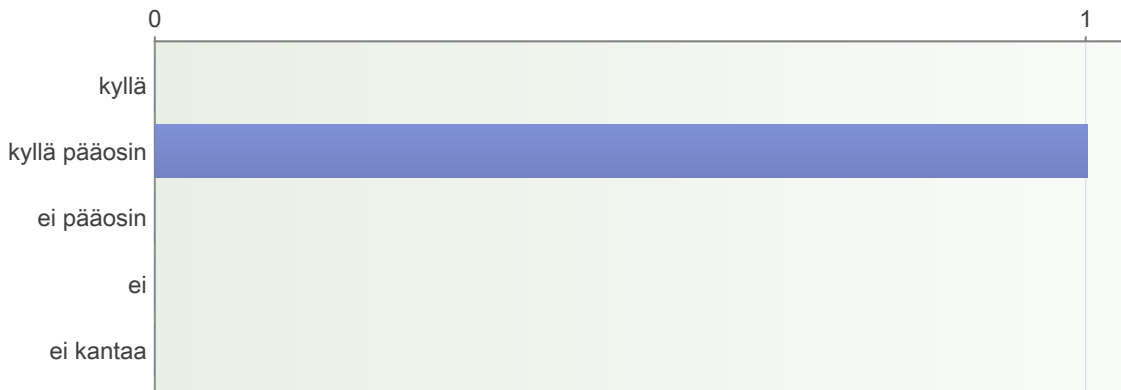
- Maakunnan rahoitus palveluiden tuottamiseen ja investointeihin on täysin valtion armoilla. Tämä ei ole itsehallinnon näkökulmasta kestävä ratkaisu. Maakuntalakiin ehdotetut säännökset alijäämän kattamisvelvollisuudesta ja siihen liittyvät kriisimaakuntakriteerit sekä lainanotto-oikeuden rajoittamisesta ovat liian tiukat ja ne ovat ongelmalliset maakuntien itsehallinnon näkökulmasta. Kaksi vuotta on liian lyhyt aika aidosti muuttaa pysyvästi toiminnan rakenteita. Talouden ohjaukseen ja tasapainottamiseen on kuntalaissa perusteelliset kriteerit. Niiden pohjalta voidaan rakentaa myös maakunnille toimiva talouden ohjausjärjestelmä. Maakunnat tai niiden määräysvallassa olevat oikeushenkilöt eivät lakiluonnosten mukaan kuuluisi Kuntien takauskeskuksesta annetussa laissa säädettyjen rahoituskelpoisten kohteiden joukkoon, joten Kuntarahoitus ei voisi niitä rahoittaa takauskeskuksen takauksella hankituilla varoilla. Koska esitetyt maakunnat eivät kuuluisi Kuntarahoituksen toiminnan piiriin, tulisivat maakunnille siirtyvät velat irtisanottaviksi. Jotta maakunnat voisivat tulla Kuntien takauskeskuksen rahoitushuollon piiriin, niillä tulisi olla sama riskiluokka kuin kunnilla ja valtiolla. Tämän varmistamiseksi yksi vaihtoehto on, että valtio tulisi nykyistä suuremmalla osuudella Kuntien Takauskeskuksen jäseneksi. Näin myös Kuntarahoituksen lainoitus voitaisiin varmistaa jatkossakin muuttamalla takauskeskuslakia koskemaan valtion sosiaalisen asuntotuotannon lisäksi myös perustettavien maakuntien toimintaa. SDP katsoo, että perustamalla maakunnat kuntalain mukaisesti em. ongelmia ei syntyisi.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Ei vastauksia.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Lähipalveluiden turvaaminen on tärkeää. Lähipalvelut ovat merkityksellisiä erityisesti paljon ja usein sekä pitkäaikaisesti palveluja tarvitseville asiakkaille, joiden on usein vaikea hakeutua etäällä oleviin palveluihin. Uudistuksen yhteydessä kouluterveydenhuolto, psykologit ja kuraattorit siirtyvät maakuntiin ja ns. muu yhteisöllinen oppilashuolto jää kuntiin. Toiminta on pystyttävä yhteen sovittamaan maakuntien kanssa järjestämiseksi kouluissa. Mielestämme on olennaista, että näitä palveluita järjestetään lähipalveluna eli kouluissa. Pykälän mukaan palvelut on tarkoitus toteuttaa yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä maakunnan väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Lakiesityksen perusteella jää epäselväksi, miten tämä tulee toteutumaan valinnanvapausmallin myötä.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa.

Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

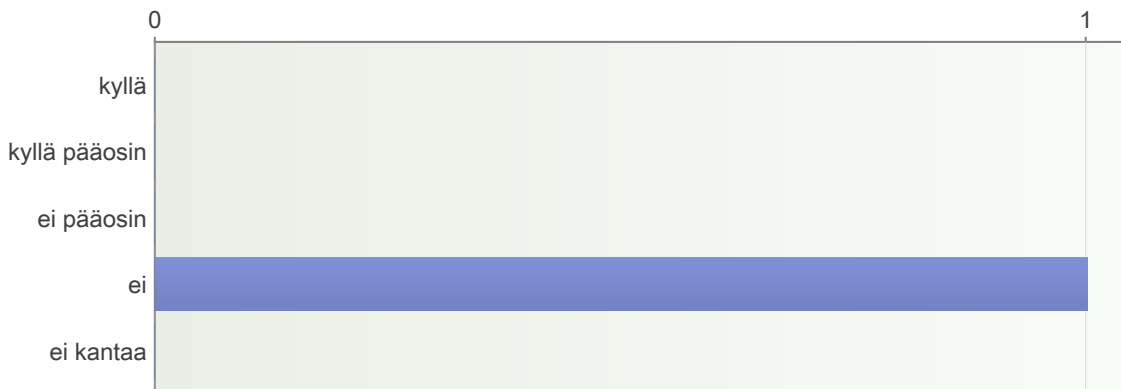
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

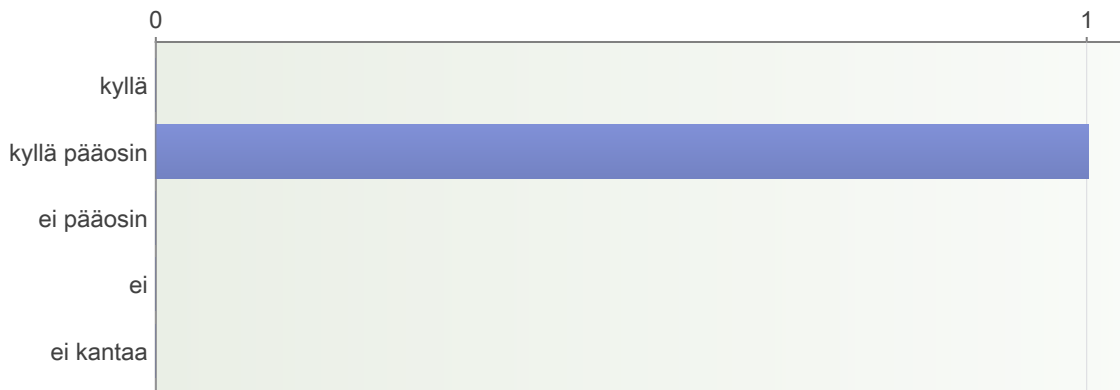

Avoimet vastaukset: ei

- Ilman tietoa valinnanvapauden toteuttamisesta tähän on hyvin vaikea ottaa kantaa. Miten asiakkaan valinnanvapaus ja toisaalta tuottajan vastuu integraatiosta toteutuu käytännössä? Miten asiakkaan mahdollisuus tehdä valintoja toteutetaan? Miten hän saa valitsemansa palvelutuottajan asiakkaana ollessaan tarvittavan tiedon esim. vaihtoehdoista? Entä palvelutuottajan vastuu integraation toteuttajana? Lisääkö vastuu tuottajien hallinnollista työtä? Miten pienet tuottajat pystyvät vastaamaan integraatiosta? Miten ylipäätään pienet ja keskisuuret toimijat voivat pärjätä valinnanvapausmallissa? Miten integraation toteutumista valvotaan? Miten varmistetaan integraatio kunnan vastuulla jatkossakin oleviin palveluihin, kuten asumiseen, rakentamiseen, maankäyttöön, nuorisotoimeen, liikuntaan, kulttuuriin, ympäristöhuoltoon ym. On epäselvää, miten maakunta voi varmistaa kielellisten oikeuksien toteutumisen ja palveluiden saatavuuden kielivähemmistölle, jos tuottaminen pirstoutuu hallituksen mallin mukaisesti. Kielilakia on täsmennettävä, mikäli sosiaali- ja terveyspalveluita yhtiötetään laajassa mittakaavassa.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystaloudissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

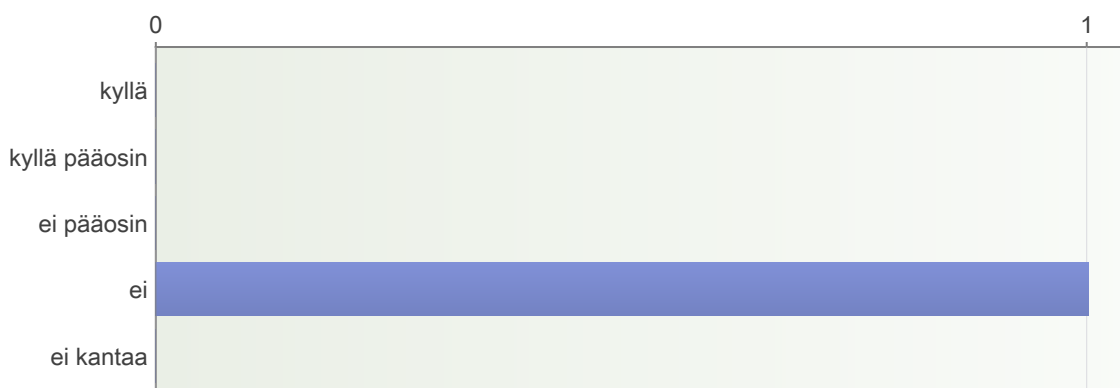

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Ensisijaisesti alueilla ja yhteistyöalueilla tulisi olla päätösvaltaa siihen, miten palvelut järjestetään ja tuotetaan. Maakuntien itsehallinto on jäämässä nyt hyvin ohueksi, kun valtiolla on sekä vahva ohjausvalta että rahoitusvastuu. Valtionohjauksen yksityiskohdat vielä avoimet. Mikä on STM:n, THL:n ja Valviran sekä muiden virastojen rooli ohjauksessa? Olennaista on, miten malli toimii ihmisten näkökulmasta, lisääkö se yhdenvertaisuutta, parantaako ihmisten hyvinvointia, toteutuuko demokratia ja onko sote-palveluiden tuotantomalli alueella kustannustehokas ja vaikuttava.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

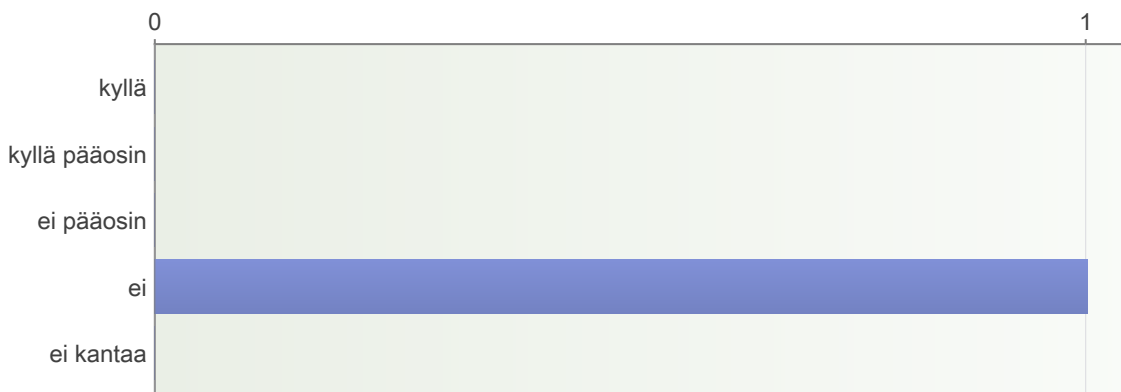

Avoimet vastaukset: ei

- SDP esittää, että julkinen taho vastaa sekä palveluiden järjestämisestä, että pääosin niiden tuottamisesta. Julkinen voi täydentää palveluvalikkoa yksityisiltä ja kolmannen sektorin palvelutuottajilta ostetuilla palveluilla sekä hankintamenettelyllä, että listaamalla tuottajia, joista asiakas voi valita käyttäen esim. voimassa olevan lain mukaista palveluseteliä tai kokeilujen pohjalta kehitettävää henkilökohtaista budjettia. Järjestämisen ja tuottamisen erottamisesta on käytännössä luovuttu kaikissa Pohjoismaissa ja myös Suomen kunnissa, koska se on osoittautunut heikoksi ja nykyisin myös vanhanaikaiseksi tavaksi toimintojen järkeväksi hoitamiseksi. Julkisen sektorin on varmistettava sosiaali- ja terveysalan tutkimuksen ja -koulutuksen laatu ja laajuus sekä sote-palveluiden kehittämisen jatkuvuus.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitettun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- SDP vastustaa julkisen palvelun pakkoyhtiöittämistä. EU ei edellytä julkisen palvelun yhtiöittämistä. Tämä on hallituksen oma arvovalinta. Yhtiöittäminen heikentää julkisen palvelutuottajan demokraattista valvontaa eli vähentää olennaisesti kansalaisten valtaa. Sote-palvelut kuitenkin rahoitetaan verovaroin ja palvelut ovat keskeisiä yhteiskunnan peruspalveluita. Siksi niitä ei voi missään tapauksessa viedä kansalaisten päätöksenteon ulottumattomiin. Hinnoittelun avoimuus, laadun vertailtavuus ja läpinäkyvyys, joista yhtiömuotoisen toiminnan yhteydessä usein puhutaan, ovat tärkeitä tavoitteita sosiaali- ja terveydenhuollon asiakaslähtöisyyden ja valinnanvapauden toimivuuden kehittämiseksi. Nämä tavoitteet pitää toteuttaa ja ne ovat toteutettavissa myös ilman yhtiöittämistä. On myös syytä huomioida, että juuri yhtiömuotoinen toiminta tällä hetkellä mahdollistaa tietojen salassa pidon. Hallituksen esittämä yhtiöittämisen aikataulu on myös mahdoton käytännössä toteuttaa, jos tavoitteena on, että maakunnan yhtiöt pystyisivät kilpailemaan toimintakykyisesti markkinoilla. Sosiaali- ja terveyspalveluita ei pidä ajaa bisneslogiikkaan vaan kansanterveyden ja hyvinvoinnin tulee olla johtavassa roolissa. Jos markkinoilla kilpaillaan potilaista, mainonta ja mielikuvat saattavat nousta pääosaan asiakkaan tehdessä valintaansa. Relevantin tiedon erottaminen voi olla vaikeaa. Malli uhkaa johtaa ali- tai ylihoitamiseen, kun kustannuksia vältellään tai potilaista kilpaillaan. Markkinoilla tavoitellaan voittoa ja liikevaihdon kasvua. Esityksessä ei ole myöskään mitenkään rajattu yksittäisten yritysten mahdollisuutta toimia sekä väestövastuullisten, työterveyshuollon ja yksityisten

vakuutusyhtiöiden palvelujen tuottajana. Tämä aiheuttaa suuria epäselvyyksiä asiakkaan ohjaamisessa, rahoituksen seurannassa ja on erittäin epätasa-arvoinen lähtökohta julkisten yritysten kannalta.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Hallituksen alun perin kolmessa vaiheessa tehtävä sote-uudistus on muuttunut kertarysäyksellä tehtäväksi sote-mullistukseksi, jossa samaan aikaan toteutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistus, maakuntahallinto, sote-rahoituksen uudistaminen, valinnanvapausmalli sekä täysi kilpailu palvelutuottajien välillä. Samalla alkuperäinen tavoite integraatiosta on sivuutettu.

On vaarana, että tehdään suuren mittaluokan virheitä eikä kokonaisuus pysy hallinnassa. Miten pidetään kurissa kustannukset, miten päätöksenteko toteutuu, miten palvelukokonaisuudet säilyvät asiakkaan kannalta toimivina?

Tästä ovat lukuisat asiantuntijat varoittaneet ja myös kansalaismielipide on kääntynyt hallituksen linjauksia vastaan.

On myös hyvä huomata, että tällaisesta sote-mullistuksesta ei ollut puhetta ennen eduskuntavaaleja, vaan hallituspuolueet ovat linjanneet kokonaisuuden vasta valtaan päästyään.

Mikäli hallituksen esitys toteutetaan nyt esitetyssä laajuudessa, on selvää, että Suomi ei enää ole pohjoismainen maa sellaisena kuin yhteisvastuuseen ja vahvaan alueelliseen itsehallintoon perustuva, maailmanmitassakin menestynyt pohjoismainen malli tunnetaan.

Uudistuksessa vähemmistökielisten erityispalvelut pitää turvata esim. yhden yhteistyöalueen toimesta koko maassa

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

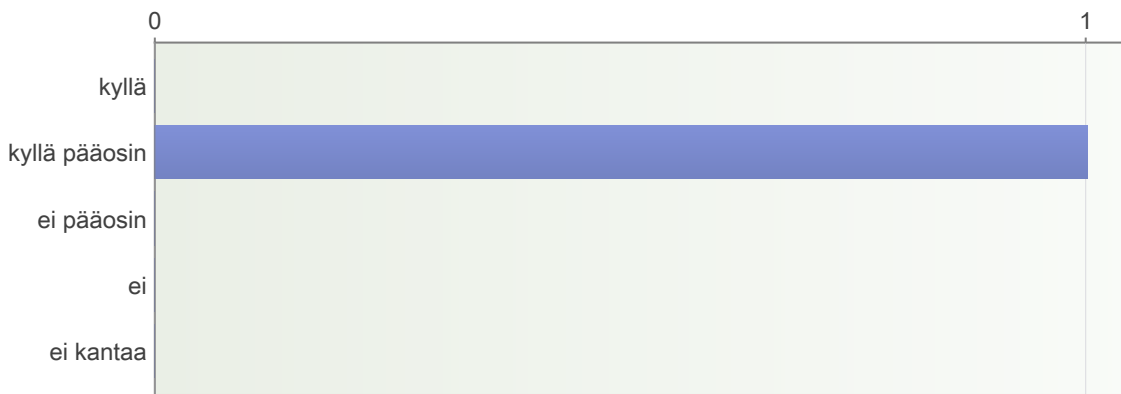
Ei vastauksia.

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

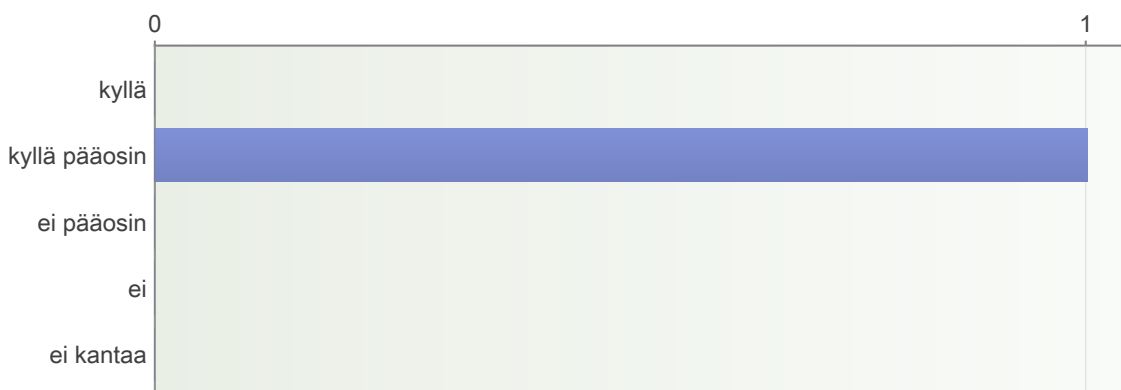

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Väli-aikaishallinnolla on esitettyssä muodossa liian paljon valtaa mm. johdon valitsemisessa ja erilaisten sopimuksen tekemisessä ilman selkeää toimivaltaa tai varmuutta tulevista vastuista. Väli-aikaishallinnon sääntelyä tulee selkeyttää ja sen demokraattinen ohjaus varmistaa. Jos valmistelussa siirrytään kuntalakipohjaiseen malliin, väli-aikaishallinto on tarpeeton ja siitä voidaan luopua.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

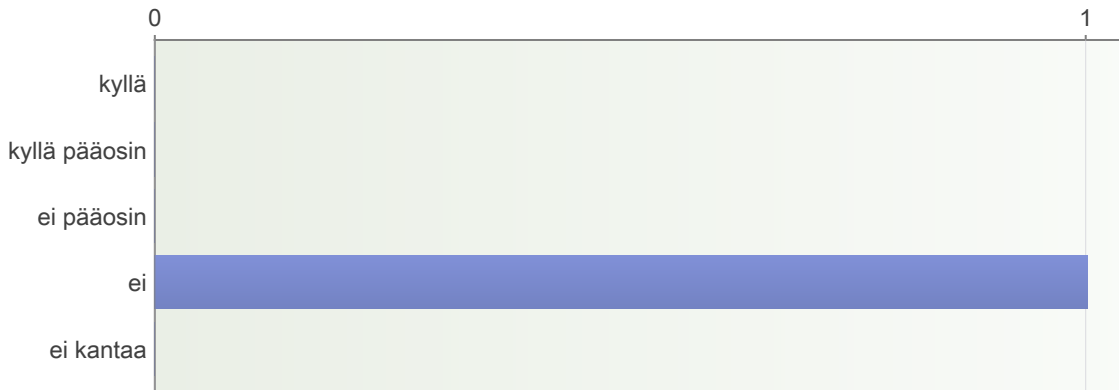

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Palveluiden pakkoyhtiöittäminen maakunnissa monimutkaistaa henkilöstön asemaa. On tärkeää, että henkilöstön siirtyminen tapahtuu liikkeenluovutusperiaatteen mukaisesti paitsi siirrossa palvelulaitokseen tai maakunnan yhtiöön, myös mahdollisissa jatkosiirroissa maakunnan yhtiöihin. Henkilöstön työehtoja ei saa heikentää. On myös välttämätöntä, että kaikkeen siirtyvään henkilöstöön sovelletaan samaa periaatetta. Esityksen perusteella jää edelleen epäselväksi tukipalveluiden henkilöstön asema.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Esitys on ongelmallinen. Kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee järjestelyssä kohdentaa sille osapuolelle (maakunta, perustettava maakuntien toimitilayhtiö), joka omilla toimillaan pystyy vaikuttamaan kiinteistöjen käyttötarpeeseen.

Mikäli valmistelussa edetään luonnoksessa esitetyn ratkaisun pohjalta, tulee varmistaa, ettei kunnille aiheudu omistamiinsa sote-kiinteistöihin liittyviä taloudellisia riskejä ja seuraamuksia. Siirtymäkauden sitovan vuokrajakson tulee olla esitettyä (3 + 1 vuotta) pidempi, vähintään 5 vuotta, jotta kunnat voivat varautua ja valmistautua mahdollisiin palveluverkon muutoksiin.

Myös siirtymäkauden jälkeen laadittavat vuokrasopimukset ja muut sopimukset on määriteltävä laadittavaksi siten, että vuokrataso mahdollistaa laadukkaan ja ennakoivan kiinteistöpidon, investointien riskittömän toteuttamisen sekä omaisuuden arvon säilyttämisen.

Uudistukseen liittyvillä omaisuusjärjestelyillä ei saa vaarantaa kuntien mahdollisuuksia vastata niille jäävien palvelujen järjestämisestä ja rahoittamisesta rahoitusperiaatteen mukaisesti. On varmistettava, että siirtymäkauden jälkeen mahdollisesti tyhjilleen tai vajaakäytölle jäävistä kiinteistöistä ei aiheudu kunnille taloudellisia vaikeuksia. Mahdolliset omaisuusjärjestelyjen taloudelliset vaikutukset on korvattava kunnille esim. kohdennettujen avustusten muodossa. Rahoitusta ei kuitenkaan saa toteuttaa vähentämällä kaikkien kuntien yleistä valtionosuutta. Kiinteistöistä aiheutuvat taloudelliset riskit tulee hajauttaa kuntien, maakuntien ja valtion vastuulle.

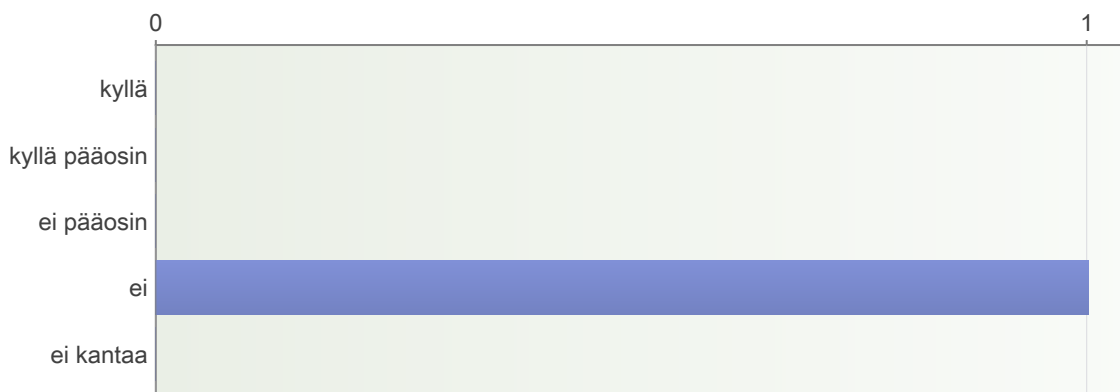
Kunnan maankäytön kehittämisen ja elinvoimaisuuden varmistamiseksi olisi perusteltua, että kuntayhtymien maapohjat jäisivät kuntien omistukseen. Lakiesityksen tulisi mahdollistaa maapohjien ja alueiden jääminen

kuntayhtymien/jäsenkuntien omistukseen sekä vuokraamisen maakunnille pitkäaikaisilla käyttötarkoitukseen sidotuilla vuokrasopimuksilla.

Mikäli edetään lakiesityksen mukaisesti, kuntayhtymien maapohjaa tulee siirtää vain sote-toiminnan edellyttämä määrä.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Tämä ei ole perusteltua. Kunnan oikeus päättää veroprosentistaan kuuluu perustuslaissa turvattuun kunnallisen itsehallinnon ytimeen. Maakuntauudistuksessa ei tule puuttua kunnan oikeuteen päättää tuloveroprosentistaan. Kuntatalous on toimeksiantotaloutta, johon sisältyy myös yleisen toimialan mukainen kehittämistehtäviä kunnan harkinnan mukaan. Mikäli kunnilta lailla siirretään lakisääteisiä tehtäviä toiselle toimijalle, kunnalla tulee tämän jälkeenkin olla mahdollisuus mitoittaa veroprosenttinsa sellaiseksi, että se pystyy turvaamaan toimintaedellytyksensä kuntalain edellyttämällä tavalla. Tuloveroprosenttien tasasuuruinen alentaminen vetoamalla ainoastaan hallituksen itse uudistukselle asettamiin reunaehtoihin, ei ole perusteltua. Esitys aiheuttaisi erityisesti kasvukunnille ongelmia, koska kuntien tulot laskevat esimerkiksi suhteessa kunnan vastuulla oleviin velkoihin (suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa merkittävästi). Tämä supistaa kunnan taloudellista liikkumavaraa kunnille jäävien tehtävien ja velkojen hoitamiseen sekä heikentää investointimahdollisuuksia. Verotusoikeuteen puuttuminen merkitsee myös riskiä, että kunnille myönnettyjen lainojen korko nousee. Kuntasektorin erinomainen luottoluokitus perustuu pitkälti juuri verotusoikeuteen, mikä ilmenee selvästi myös luottoluokittajien arvioista. Pykälän 2 momenttiin otettu poikkeussäännös kunnan mahdollisuudesta päättää veroprosentistaan myös siirtymäaikana säädetyistä enimmäisrajoista (2020-2021 max + 0,5-1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin v. 2019) poiketen, kun se on välttämätöntä kunnan maksuvalmiuden turvaamiseksi, on parannus verrattuna valmistelun kuluessa esillä olleisiin vaihtoehtoihin. Tämäkään ei kuitenkaan poista riskiä, että kuntien velanhoitokustannukset kasvavat. Lisäksi poikkeussäännöstä pitäisi olla mahdollista soveltaa myös kuntien päättäessä tuloveroprosentistaan vuodelle 2019. Muuten vaarana on, että kunnat tarpeettomasti varmuuden vuoksi nostavat veroprosenttejaan vuodeksi 2018.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

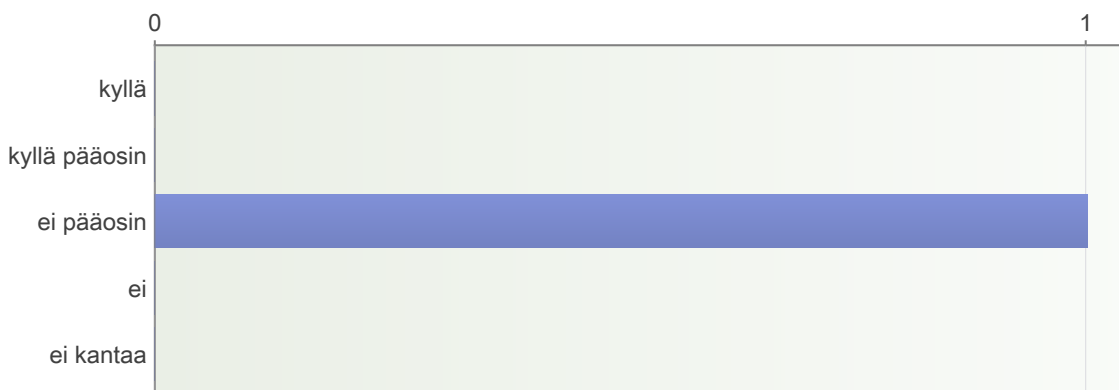
- Ks. edellä kohta 15, SDP ei hyväksy pakkoyhtiöittämistä.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

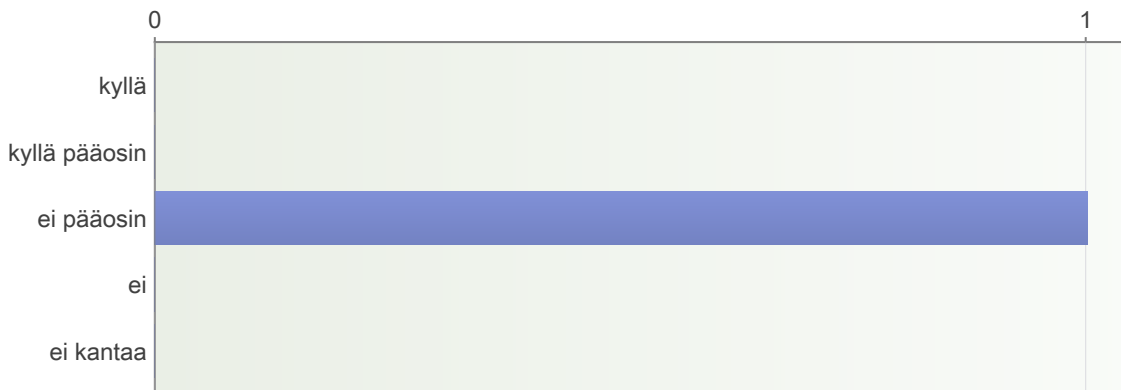
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Nyt esitetty malli on ongelmallinen maakuntien itsehallinnon kannalta. Rahoituksen tulisi olla samoissa käsissä kuin päätäntävällän. Nyt, jotta kustannusten kasvu estettäisiin, on valtionohjaus ja rahoitusehdot vedetty tiukaksi, jolloin on riski palveluiden vähentämisestä, jotta pysytään annetussa rahoituksessa. Kansalaisten oikeuksiin perustuvia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ei ole järkevää ohjata sitovasti valtion julkisen

talouden suunnitelman ja siihen kirjattujen tavoitteiden ja toimenpiteiden avulla vaan paikallisella päätösvalalla tulee olla merkitys. Suomen sosiaali - ja terveystoimet ovat Pohjoismaiden alhaisimmat eikä niiden merkittävä alentaminen ole mielestämme mahdollista ilman puuttumista kansalaisten oikeuksiin. Esitetty malli ei myöskään mahdollista parhaiden paikallisten ja alueellisten käytäntöjen hyödyntämistä. On vaarana, että ihmiset eivät koe sotea omakseen vaan keskusjohtoinen malli etäännyttää ihmiset sote-palveluiden päätöksenteosta ja halusta vaikuttaa sen kehitykseen. Aito itsehallinto edellyttää itsehallintoalueelle omaa vastuuta ja valtaa. Vain näin demokratia ja ihmisten aito osallisuus ja vastuu toteutuvat.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Uudistus aiheuttaa painetta asiakasmaksujen korottamiseen ja/tai palvelutason heikennyksiin. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista. Uusien maakuntapäätäjien rooliksi saattaa muodostua lähinnä kipeiden leikkauspäätösten tekeminen. Valinnanvapauslinjausten puuttuminen vaikeuttaa arviointia. Riski palveluiden karsimiseen tulee liian tiukoista talousraameista ja alijäämän kattamisvelvollisuudesta. Nämä ongelmat ovat vältettävissä kun uudistus toteutetaan kuntalain pohjalta.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

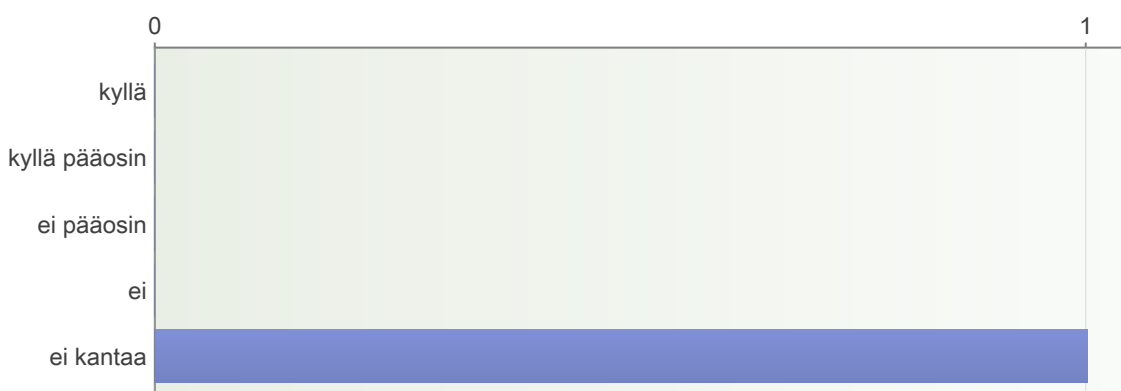

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Valinnanvapauden ja monikanavarahoituksen muutosten jälkeen on mahdollista arvioida mikä ja miten rahoitus on järjestettävä parhaiten, jotta mahdollisuus tasa-arvoisten palveluiden järjestämiseen toteutuu. Terveysten edistäminen perusteena on kannatettava, mutta miten se käytännössä toteutuu, on vaikeasti seurattava. Kriteerit sopivat yleiskatteellisen maakuntien rahoituksen jakamiseen nyt lausuttavana olevien tehtävien osalta. On kuitenkin huomioitava, että sekä valinnanvapausmallin toteuttaminen että monikanavarahoituksen purkaminen ovat edelleen auki. Niillä on ratkaiseva vaikutus lopullisen rahoitusmallin rakenteeseen. Esimerkiksi sairausvakuutuskorvaukset (n. 1,9 mrd. euroa) eivät välttämättä jakaudu maakuntien välillä nyt esitettyjen kriteerien mukaisesti.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- Siirtyminen tarveperusteisuuteen on periaatteessa järkevä malli, jotta uudistuksen yhdenvertaisuustavoite toteutuu. Siirtymäajan riittävyys on vaikea ottaa kantaa, kun arviot tulevista kokonaiskustannuksista ovat ristiriitaisia vaihdellen 3 miljardin kustannussäästöstä 2 miljardin kustannusten kasvuun. Olennaista on, että kansalaiset saavat kaikissa tilanteissa perustuslain takaamat palvelut.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksessä ei ole huomioitu, että kaksikielisissä maakunnissa on ylläpidettävä palvelut sekä suomeksi että ruotsiksi. Tämä tulisi huomioida kaksikielisyykertoimella, aivan kuten kuntien valtionosuuksissa.

Monikanavaisen rahoituksen purkamisesta ei ole esitetty mallia. Tästäkin syystä kokonaisuuteen on vaikea ottaa kantaa.

33. 31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Ei vastauksia.

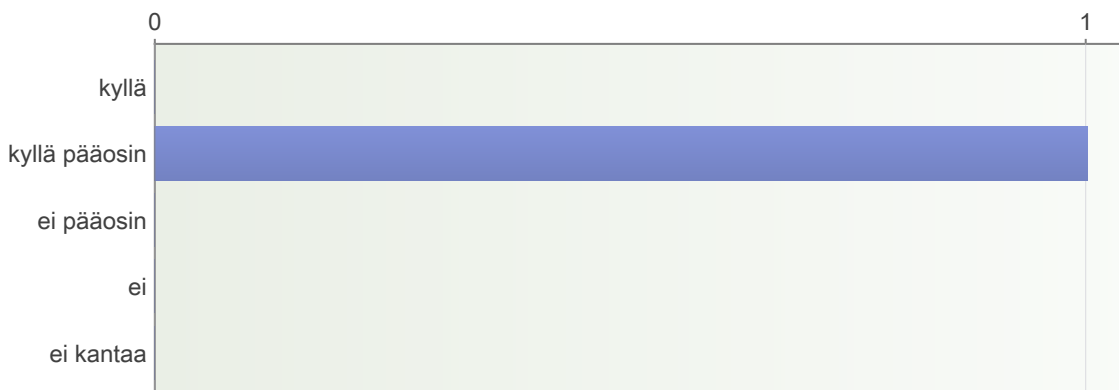
34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Vastaajien määrä: 1

- On alueita joissa työssäkäyntialueet ja jo valmistellut sote-alueet eivät mene yksiin nykyisen maakuntajaon kanssa. Nykyisiä toimivia järjestelyjä ei tule purkaa pakolla.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

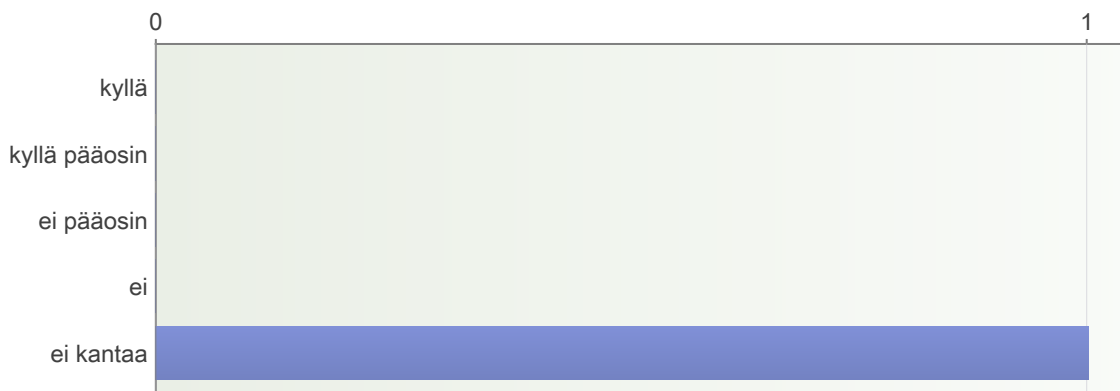

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Nyt kyse on kuntien valtionosuusjärjestelmän sopeuttamisesta maakuntauudistukseen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudesta on tulossa erittäin vaikeasti hahmotettava. Tasausjärjestelyn myötä muutokset tulevat olemaan maltilliset. Ongelman voi aiheuttaa se, että taseus on liiankin vahva. Kuntien tilanteet voivat kuitenkin syystä tai toisesta olla erilaisia. Kunnan – ja alueiden – taloutta, elinvoimaa ja tulevaisuutta tulisikin tarkastella kokonaisuutena eikä yksittäisten rahoitusrakenteiden muutosten kautta.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- Kuntien valtionosuusjärjestelmä on muutoksen jälkeen uudistettava kokonaan. Tasausjärjestelmät eri kuntien ja maakuntien välillä on tarkasteltava samanaikaisesti. Uusi hyvinvoinnin kriteeri on kannatettava, mutta miten sen toimiminen terveyttä ja hyvinvointia edistäviin toimiin voidaan varmistaa.

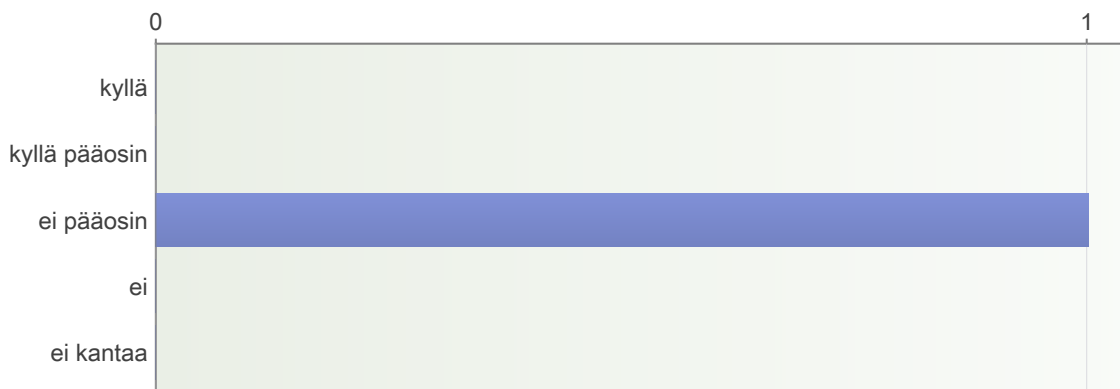
37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Vastaajien määrä: 1

- Ihmisten hyvinvoinnin ja kuntien elinvoiman turvaamiseksi kuntiin jäävät peruspalvelut pitää jatkossakin järjestää laadukkaasti. Etenkin hyvinvointia ja terveyttä edistävien palveluiden osaaminen ja resurssit on turvattava. Tämä edellyttää myös, että kunnilla on siihen taloudelliset voimavarat.

38. 36. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Kansainvälisten vertailujen mukaan paikallis- tai aluehallinnolla on yleensä vähintäänkin osittainen omaan verotusoikeuteen perustuva verorahoitus. Täyden valtionrahoituksen mallit ovat harvinaisia, ja niitä on lähinnä maissa, joissa kuntien ja alueiden tehtävät ovat vähäisiä. Taloustieteellisen tutkimuksen ja eri maiden kokemusten perusteella voidaan pitää suotavana, että alueiden menot katettaisiin suurelta osin alueen omilla tuloilla. Tämä edellyttää omaa verotusoikeutta. Esityksessä on lähdetty siitä rajauksesta, että rahoitus maakuntien toimintaan kerätään kokonaisuudessaan valtion verotuksen kautta. Lähtökohta on ongelmallinen maakuntien itsehallinnon sekä järjestelmän kannustimien kannalta. Kannustimilla on merkittävä rooli toiminnan tehostamisessa, jota uudistuksella tavoitellaan. Jos valtio ulosmittaa kunkin alueen aikaansaaman tehokkuushyödyn pois alueelta itseltään, alueella ei ole kannustimia tehostaa toimintaansa. Verotusoikeuden kanssa alueen tehokkuuden kasvaminen hyödyttää alueiden asukkaita enemmän, koska alueen päättäjät ovat vastuussa oman alueensa asukkailla ja oman alueen verotus pyritään pitämään mahdollisimman alhaisena. Siltä osin, kun rahoitus päädytään keräämään valtion verotuksen kautta, valtionveron veroperusteisiin esitettyjä muutoksia voidaan pitää perusteltuina. Ehdotus verokaton asettamisesta kunnille on kuitenkin kestävä kunnallisen itsehallinnon ja tulevaisuuden kunnan rahoituksen kannalta. Esitykseen sisältyy myös mekaaninen kustannusten kasvun leikkuri, joka sopii mielestämme hyvin huonosti näin isoon ja vaikeasti ennustettavissa olevaan uudistukseen. On olennaista, että kansalaiset saavat leikkurista huolimatta perustuslaissa jokaiselle turvatut sosiaali- ja terveyspalvelut. Ne tulee järjestää viime kädessä kustannuksista riippumatta.

39. 37. Vapamuotoiset huomiot verolaeista.

Vastaajien määrä: 1

- Kuntien veroprosenttien lakisääteinen alentaminen johtaa moniin ongelmiin (kts. kysymykset 23 ja 36). Kuntalain mukaan kunnan talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kunnat päättävät veroprosenteistaan käytännössä talousarvion teon yhteydessä ja mitoittavat veroprosenttinsa siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi tulevat turvatuiksi. Kunnan verorahoitusta ei voi kunnalta leikata enempää kuin kunnalta siirtyy kustannuksia. Kuntien vastuiden pienentyessä kunnallisveroprosentit alenevat kuntien omilla päätöksillä ottaen huomioon uudistuksen muut vaikutukset kunnan verorahoitukseen ja kunnalle jäävien tehtävien kustannukset. Ehdotus kiinteistöveron säilyttämisestä puhtaasti kunnallisena verona on kannatettava. Kuten luonnoksessa linjataan, kiinteistövero on tehokas ja tuotoiltaan vakaa tapa rahoittaa paikallisia julkisia palveluita.

Positiivisena voidaan pitää myös sitä, että kuntien oikeus yhteisöveron tuottoon säilyy. Kuntien saamat yhteisöverotulot toimivat kannustimena kunnan elinkeinopolitiikan kehittämisessä.

Esityksessä esitetään verotuskustannusten jaon muuttamista sen johdosta, että kuntien suhteellinen asema verotulojen saajana pienenee suhteessa valtioon. Muutos on tältä osin perusteltu, mutta ehdotus siitä, että kuntien verotuloja leikataan siirtyviä kustannuksia vastaavasti ei ole kuntien kannalta kustannusneutraali. Kuntien asema veronsaajana muuttuu verotulojen pienentyessä eikä kustannuksia tule periä kunnilta muuta kautta.

Kuten edeltä käy ilmi, niin emme pidä kuntien veroprosenttien erillistä säätelyä vuosina 2019-2021 tarpeellisena. Esityksessä on myös ehdotettu muutosta kunnallisveroprosenttien säätelyyn myös uudistuksen jälkeisen ajan osalta niin, että vuodesta 2022 lukien kunnat ilmoittaisivat tuloveroprosenttinsa prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella. Tältä osin ehdotus on kannatettava. Kunnallisveroprosentit tulevat laskemaan uudistuksen seurauksena ja kunnallisverotuksen efektiivisyys paranee vähennyksien siirtyessä nykyistä enemmän tehtäväksi valtion verotuksessa. Tuloveroprosentin ilmoittaminen jatkossa prosentin kymmenyksen tarkkuudella neljännesprosenttiyksikön sijaan on perusteltu muutos.

Uudistuksen seurauksena ei saa syntyä tilanteita joissa varainsiirtoverotus aiheuttaa lisäkustannuksia

kiinteistöomaisuuden muutoin tarpeellisissa uudelleen järjestelyissä. Voimaanpanolaissa ehdotetaan säädettäväksi, että varainsiirtoverotuksessa ei syntyisi veroseuraamuksia siirrettäessä kuntayhtymät varoineen ja velkoineen voimaanpanolaissa tarkoitetulla tavalla maakunnille ja näiden varojen siirtyessä edelleen voimaanpanolaissa tarkoitetulle valtakunnalliselle osakeyhtiölle. Kunnat joutuvat uudistuksen seurauksena siirtämään kiinteistöjään vastaavasti omistamiinsa yhtiöihin kuntalain yhtiöittämisvelvoitteen perusteella ja lisäksi kunnilla on muutoin tarpeen järjestellä kiinteistöomistuksiaan maakuntauudistuksen johdosta. Kuntien ja kuntayhtymien omistamien kiinteistöjen järjestelyitä ja yhtiöittämisä tulee kohdella uudistuksessa varainsiirtoverotuksessa samalla tavoin. Voimaanpanolakiin tulee sisällyttää kuntien kiinteistöomaisuuden osalta vastaavat varainsiirtoverovapautta koskevat säännökset, joilla varmistetaan, ettei kunnille tai niiden yhtiöille synny varainsiirtoveroseuraamuksia siirrettäessä maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattavia kiinteistöjä velkoineen kunnallisiin yhtiöihin. Muussa tapauksessa syntyvät varainsiirtoverokustannukset olisi huomioitava määriteltäessä kiinteistöjen vuokria.

Esityksessä ei ole käsitelty uudistukseen liittyviä arvonlisäverotuksen kysymyksiä. Kiinteistöihin ja muuhun omaisuuteen on kuitenkin sitoutunut satojen miljoonien eurojen edestä arvonlisäveroja, jotka ovat tähän asti saatu kunnissa palautuksina. Arvonlisäverotuksen yleisten säädösten johdosta ainakin osa näistä palautuksista joudutaan uudistuksen seurauksena palauttamaan Verohallinnolle omaisuutta siirrettäessä maakunnille tai esimerkiksi kuntien yhtiöihin. Uudistuksen seurauksena kunnille syntyvät arvonlisäverokustannukset on huomioitava rahoituslaskelmissa. Siltä osin, kun kustannukset liittyvät maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattaviin kiinteistöihin on kustannukset huomioitava vuokratasoa määriteltäessä.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

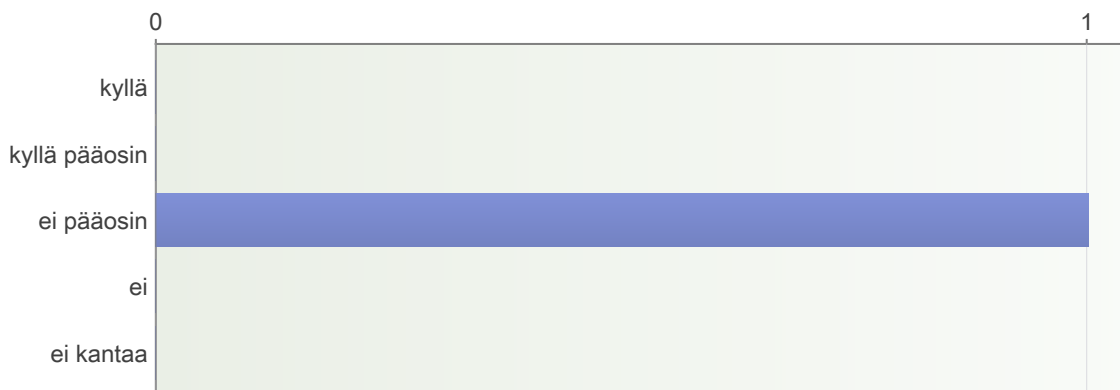
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Yhtiöittämisen osalta syntyy eläkkeisiin liittyviä riskejä. Jos yhtiöt valitsevat Kevan sijaan jonkun yksityisen vakuutusyhtiön, jää kunnille merkittäviä eläkevastuita. Ongelma syntyy myös, jos painopiste siirtyy vahvasti yksityisen sektorin yhtiöihin.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilöstön on oltava mukana valmistelussa ja liikkeenluovutusperiaatteen toteuduttava kaikissa siirroissa maakunnalle, palvelulaitokselle tai yhtiöille.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Ei vastauksia.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Vastaajien määrä: 1

- Suuria riskejä tehtävistä selviytymiseen aiheuttavat rahoituksen tason leikkurit, alijäämätavoitteen kriteerit, tiukka valtion ohjaus niin tuottamisessa kuin rahoituksessa. Tämä ei mahdollista alueellisten erojen tai väliaikaisten tapahtumien osalta muutoksia, esim. investointitarpeet.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Ei vastauksia.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Kuten edellä jo on useammassa kohdassa todettu, sekä sote-uudistuksen kokonaisuudesta, että sen monista yksityiskohdista on vaikea esittää tarkempaa, tai jopa mitään arviota, kun valinnanvapautta koskevaa lainsäädäntöä ja siihen liittyvää rahoitusmallia ei ole tiedossa. Mielestämme ei ole hyvän lainsäädäntökäytännön mukaista, että kokonaisuus on lausuntokierroksella ilman siihen ratkaisevasti vaikuttavaa osiota.

SDP:n lähtökohdat parlamentaariseen valmisteluun

Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisen tarve

- Terveys- ja hyvinvointierot suuria ja kasvussa.
- Rahoituspohja ja henkilöstöresurssit heikkenevät väestörakenteen muutoksen seurauksena.
- Palvelujärjestelmä on hajanainen eikä riittävän vaikuttava.
- Monikanavainen rahoitusjärjestelmä asettaa vääriä kannusteita ja johtaa osaoptimointiin.
- Palvelujärjestelmä on alueellisesti eriarvoinen.
- Perusterveydenhuollossa jonoja hoitoon pääsyssä.
- Sosiaalipalveluiden saatavuudessa aukkoja (mm. lastensuojelu, vanhuspalvelut).

Miksi SDP:ltä omat lähtökohdat?

- Hallitus ei ole halunnut aitoa vuoropuhelua ja yhteistä valmistelua
- Parlamentarisessa valmistelussa on parhaiten saavutettavissa kestävä yhteinen näkemys.
- Hallituksen malli ei ratkaise nykytilanteen ongelmia eikä tulevaisuuden haasteita. Hallitus on sivuuttanut sote-uudistukselle asetetut keskeiset tavoitteet ajamalla maakuntahallintoa ja markkinaehtoisuutta palvelutuotantoon.
- Hallituksen esityksessä pakkoyhtiöitetään julkiset peruspalvelut ja alistetaan ne kilpailulle yksityisten palvelutuottajien kanssa. Hallituksen mallissa palvelut pirstaloidaan ja integraatiosta syntyvä hyöty jää syntymättä.
- Hallituksen malli mahdollistaa verovarojen kierrättämisen yksityisten yritysten voitoiksi eikä palauta mahdollisia säästöjä yhteiseksi hyväksi.
- Ihmisiltä kerätyt verot on tarkoitettu palveluihin ja turvaverkkoihin, ei yritysten voittoihin ja niiden omistajien rikastumiseen. Hallituksen linjaukset mahdollistavat jälkimmäisen.
- SDP haluaa varmistaa, että sosiaali- ja terveyspalvelut ovat julkisen sektorin järjestämistä vastuulla, pääasiallisella tuottamisvastuulla ja että verovarot käytetään oikein. SDP ei hyväksy julkisten palveluiden pakkoyhtiöittämistä.
- SDP haluaa, että näin isossa muutoksessa henkilöstön oikeudenmukainen ja reilu kohtelu varmistetaan. Hallituksen malli vie tässäkin suhteessa väärään suuntaan.
- Hallituksen malli nostaa kustannuksia ja uhkaa korottaa kansalaisten asiakasmaksuja.

SDP:n linjauksen lähtökohdat

- Ihmisten pitää saada arjessaan tarvitsemat julkiset palvelut helposti ja laadukkaasti.
- Kuntalain pohjalta ja periaatteilta muodostuva aluekunta vastaa perus- ja erityistason palveluiden järjestämisestä ja pääosin myös tuottamisesta. Erityisen vaativan tason palveluiden järjestämisestä viidellä erityisvastuualueella sovitaan aluekuntien kesken.
- Vahva järjestäjäpohja yhdessä julkisen palvelutuotannon kanssa mahdollistaa tiiviin yhteistoiminnan ja tiedonkulun sekä vähentää päällekkäistä työtä.
- Yksityisen ja kolmannen sektorin toimijat voivat tuottaa palveluita aluekunnan kanssa tehdyllä sopimuksella.
- Ensimmäistä järjestämispäätöstä valmisteltaessa aluekunnan on selvitettävä, onko kunnilla ja millä edellytyksillä mahdollisuus toimia tuottajana.

•Sote-palvelujen järjestäjä eli aluekunta päättää, missä laajuudessa palvelutuottajina käytetään yksityisiä toimijoita ja kolmatta sektoria tai kuntia.

oNäin varmistetaan, että kerätyt verot käytetään ihmisten tarvitsemien palveluiden tuottamiseen, ei yksityisiin voittoihin.

oViranomaisvastuut ja päätökset toteutuvat kansalaisten oikeusturvan kannalta toimivassa organisaatiossa.

•Kuntien rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä on merkittävä. Onnistuakseen se vaatii kunnan eri toimijoiden tiivistä yhteistyötä sekä yhteistyötä aluekunnan kanssa. Järjestöillä on kunnissa merkittävä ennaltaehkäisevä rooli. Järjestöjen tekemää työtä vahvistetaan ja kehitetään. Tähän turvataan riittävät resurssit.

•Sosiaali- ja terveyspalvelut rahoitetaan verovaroin, valtionosuuksilla ja palvelumaksuilla. Asiakasmaksuja ei saa nykyisestä korottaa, jotta palveluiden tasapuolinen saatavuus ei vaarannu.

•Valinnanvapautta edistetään tuottamalla ihmisille lisää tietoa eri vaihtoehtoista, hoitoon pääsystä, laadusta, saatavuudesta ja vaikuttavuudesta.

•Julkisen sektorin on varmistettava sosiaali- ja terveysalan tutkimuksen ja -koulutuksen laatu ja laajuus sekä sote-palveluiden kehittämisen jatkuvuus.

•Käyttäjien osallisuutta palveluiden asiakkaina ja niiden kehittämisessä vahvistetaan.

SDP:n sote-linjausten toiminnallinen kuvaus

Aluekunta päättää sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä. Se voi tuottaa palvelut itse, käyttää palvelutuottajana kuntia, yksityistä sektoria, kolmatta sektoria tai sopia palvelutuotannon järjestämisestä muun aluekunnan kanssa. Seurauksena integraatio ja yhteistyö muiden julkispuoleisesti tuotettujen palveluiden välillä toteutuu.

Hallituksen malliin verrattuna tämä muodostaa aidon taloudellisen kannusteen panostaa ennaltaehkäisyyn, sillä ennaltaehkäisyn tuottamat taloudelliset hyödyt koituvat oman alueen asukkaiden hyväksi. Hallituksen mallissa yksityiselle pilkotut palvelut särkevät integraation.

SDP:n keskeisenä tavoitteena on ihmisten mahdollisuus saada palvelut helposti ja laadukkaasti. Tavoitteina ovat myös toiminnan vaikuttavuus, tehokkuus, päällekkäisten toimintojen poistaminen ja kustannuskehityksen hillintä.

Palveluissa ihmisten vapaus valita palvelutuottajansa tapahtuu aluekunnan päättämien tuottajien välillä ja eri aluekuntien välillä. Sote-palveluiden kokonaisuutta järjestettäessä on huolehdittava, että esimerkiksi perhepalvelut tai päihdetyö järjestetään järkevinä, toiminnallisina kokonaisuuksina.

Valtion ohjaus sote-järjestämiseen

Kustannuksiltaan tehokkaan ja palvelutasoltaan laadukkaan palveluiden järjestämisen ja tuottamisen turvaamiseksi valtioneuvosto hyväksyy sosiaali- ja terveyspalveluiden suunnitelman osana julkisen talouden suunnitelmaa.

Aluekuntien on katettava mahdollinen alijäämä. Valtion talousarvioon varataan poikkeuksellisia tilanteita varten määräraha.

Rahoituksen järjestäminen

Sosiaali- ja terveyspalvelut rahoitetaan verovaroin, valtionosuuksin ja palvelumaksuin.

Demokratia

Päätöksenteko palveluiden järjestämisestä ja sen rahoittamisesta tapahtuu aluekuntatasolla. Päätöksentekoa varten valitaan aluekuntavaltuustot. Aluekuntiin perustetaan neuvottelukuntarakenne, jolla vahvistetaan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallisuutta. Lisäksi käytetään asiakasraateja ja tehdään tiivistä yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa palveluiden kehittämiseksi.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.